

Sy-li spěwał,
Pilnje džěłať,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócný
Nápoj mócný
Lubosć ma;
Bóh pak swěrný
Prez spar měrný
Čerstwosć da.

Njeh ty spěwaš,
Swěrnje džěłať
Wšědny dny;
Džěń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njeh ći khmana
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će!

F.

↳ Sserbske njedzelske łopjeno. ↵

Wudawa ńo kóždu ńobotu w Šsmolerjez knihiczišćezěrnj w Budyschinje a je tam ńa šćhtwórtlětnu pšchedpłatu 40 pj. dostacź.

20. njedzela po ńwjatej Trojizny.

Sczenje ńw. Jana 9. 1—5

W našćim žiwjenju ńu prasćenja, kiž chzedźa nań druhdy kaž šćerjenja nastročicź. Čzechodla wšćo hubjenstwo na ńemi? Čzechodla khorosć? Čzechodla wšćo to bješćonćzne ńle, kotrež něť nješbóžna wójna do kóždeje ńwójby ponješy? Ğudańćka, na kotrež žana wědomosć potne wotmolwjenje njenamaťa. Ale Ğesuf to samóžel! Wón wjedze nań na wysćisće hladanišćezě. To pokusuje nam lěkowanje teho ńlepeho. Tutón ńćuff je drje jenož wbohemu ńlepemu ł wužitku, ale ńłowa Šbóžnika pšći tym ńu wulke ńwětko, kotrež jene ł tyć najćžěmnisćich prasćenjom wujakńja. Ğa mēnju to ńłowo: „Ani tón njeje šćrěšćil ani jeho ńaršćej, ale ńo byćhu ńćuffi Bože nad nim ńjewjene byle.“ Tute ńłowa chzemy ńebi dale rospominacź pšći prasćenju, ł wotkal a čzechodla to hubjenstwo, a prajimy ł Ğesufom: „Tež to ńle we ńwěćze dyrbi ł ńjewjenju Boha ńćužicź“:

1. w džělamej lubosći,
2. w ńćerpliwym nosćenju.

1. Ğako Ğesuf nimo džěće, wuhlada wón jeneho, kiž jeho njewidžesće, ńleporodženeho wboheho ćłowjeka. Ğeho widžo, mējachu wuczobnizy wćhelakore myćle, ł kotrymž bēchu ńo hižom huććisćo ńabjerali. Tu mējachu ńćladnosć, wotmolwjenje wot ńawjeho mišćtra dostacź. Wěšće to prasćenje: ńćto móže tutón najńhubšći ńa to, ńo bē jemu tajki ńrudny wofud na ńemi pšćidžěleny. Ğucze ńo teź dopomńja na wotmolwjenje ł nabožinsćeje wuczby: Ğa

tón Ğnješ, twój Bóh, ńym jedny mozny a ńuromy Bóh, kiž domapńtam tyć wóćzow hrěći nad jich džěćimi (2. Mójj. 20, 5). Šćnadź je to tu tajki pad, hdžěž ńaj ńaršćej ńo ńe žadołćezemi wóćzow (1. Jan. 2, 15) čzechó wšćehrěšćikoj a něť dyrbi to wbohe džěćzo ńapłacźicź? Wbo je ńnadź tutón ćłowjek Boži huńew tak ł piť, ńo je Bóh do přědka jeho wóćzi ńe ńleposćzu ńbil? Wćhetož, to je po mēnjenjach wuczobnikow wěšte, prawy Bóh njemóže nikoho čzechć dacź, kiž njeje ńebi to ńańćužit. Woni njesteja ł taty mēnjenjom ńami. Ğisćće džěńka ńekasć w nješbožu, na bolosćny m khorolozu bušto temu prasćenju: „Š ćimž ńym ńebi to tola ńańćužit?“ Ğdyž ńo něćomu čzechó džě, je wón huńdom pšćińhileny ńćorźbie: „Je dha teź Bóh napšćecźimo mi prawy?“ Wny žadamy wot Boha, ńo ma nam pucze čzechójenja jeno po mērie winy wšćińbudžecź. To džěšće teź wuczobnikam pšćes duńćhu a tať ńćuvia pšćed ńwojeho Ğnješa ł prasćenjom: „Mišćtrje, ńćto je šćrěšćil, tón abo jeho ńaršćej, ńo je ńo ńlepy narodźil?“ A Ğesuf? Wón tutón ńarosćakónski wuńlad, jako by kóžde čzechójenje khostanje bylo, ńa njedobahazy wotpokasa. „Ani tón njeje šćrěšćil, ani jeho ńaršćej, ale ńo byćhu ńćuffi Bože nad nim ńjewjene byle“ Njeje to džěwne ńłowo? Ğak, prajimy, Ğesuf njebudze tola prajicź chzecz, ńo je Bóh tuteho muža jeno tehodla wjele lět ńle weho ćžiniť, ńo by ńo posdžisćo lěkowanje wufonjowaťo? Wotom by drje Bóh ćžiniť kaž lěkať, kiž najprjedny ńćrowemu ćłowjeka ł ruku hacź do koscze pšćerěsa, ńo by potom ńwoje lěkaťstwo na nim pokasať? Wě, Ğesuf ł wješćlosćzu do přědka widžesće, ńćtož ńo potom dale pokasa, ńo budze tutón ńlepy ł wóćzomaj wěry jeho ńa Božeho narodženeho

Esna pšnacž a šo jemu s zylej dušchu pšchepodacž. Šo, šo: jeho šrudny wošud je jeho t temu pšchihotowacz durbjal, šo by wufnył, to widžecz, šchtož milijony widžazyh tehdy widžecz njemóžachu. Ša tutón kónz njebe šredt, 20 lět šlepny bycz, šuromy. — To je to wulke, wopradowže wulke Ješufoweho wotmolwjenja, šo wón do wěczneho šwěta naš pšchepodacž, nam wumóžetštu Božu lubošcz pokala. Šswojim wuczobnikam, a pšches lětšotki nam jašnje pokala, kaš durbimy starodawne człowšte praščenja po czerpjenjach we šwěcže samurjomacz. Wón nam praji: Njedurbicže šo woprašczecz, czehodla je taš wjele nušy a czetojenja na šwěcže; kaš móže Boh to pšchidacz; njeby Boh to racžicz mohł. Ale wy durbicže najprjedy kóždy pad wošebje, kóždu nušu wošebje wótrje šebi wobhladacz a šo woprašczecz: tu durbja šo škutki Bože šjewicz a šchto móžu ja czinicž, šchto durbju ja wošebje w tutym padže czinicž, šo pšches mje na tamnym człowcže wone šo šjewja? Šladajmy na pšchiklad na wobohich wojakow, kiž s tuteje wójnyšo jako bėdnizy domoj wrócza. Czėmnošč czže jich dušchu wobczezicz. Šk nicžom šnadž wjozy na šemi nješbu. Šotom njeprašchamy šo: czehodla je Boh to pšchidał, ale šchto móžemy my pšchitym czinicž? W tym šamšnym wofomiku šo hižom pokala šwětlina. Widžimy: tu durbja šo šchescžijanska lubošcz wuprawdžicz. Njeby s zyla najwjšchša, wšcho pšchewinjaza lubošcz mješ człowjekami, njeby wona šo w częstich padach pokalacz mohła, a našch nadawł je jeno, šo šo tajka lubošcz tež wopradowže na wšchich šhorach šwěta šjewi. A hdyž tež šhoru pšchi tym hišczže šwoj hórki wošud czuje, wėmny drje, kaš šnadž Boh w dušchi częstocz na nich džima? Šo tola s wėstocznu wėmny: šchescžijanska lubošcz, šchescžijanska domėra t Bohu móže runje w najczęstich padach šo šbėhacz t najwjšchšej krašnoscz, a s tym tola šapoczmy, šwojeho Boha šrošmicž: šo bychu škutki Bože šjewjene byle, t temu je nam wšcho šle, kóžda šhorocz data. Šdyž w šwojim czaku w měščze Šamburgu šatraschna šholera šuromješče, šo wot Šarlina pomozna expedizija mlodnych šmilnych šotrow pošta. Šdyž s Šamburga wšcho częstacz, šchtož móžešče, jėdžechu tute šotry t morej! Šrjedy hacž czah wot dwornišczęza wotjėdže, bė šo wulka šyla człowjekow šhromadžila plakajo a šchlipajo, hdyž widžšče mlode kčęjaze šotry t wėstej šmjerczi napšcheczimo jecz, ale czujesche, kajka Šójšta móž tola durbja w tutych šo woprowazyh człowškich wutrobach bydlicž. Šaj, šo bychu šo Bože škutki šjewike, t temu je nėtotre częžke w žiwjenju date. Čžita to šnadž macžet, kiž ma doma džęcžo, šotrež šnadž nicžo njeje hacž šhromadka nješboža, czita to muž, kiž ma wjele lět hižom częžto šhoru žonu doma ležo, dajče šebi šlowo Ješufowe do wutrobow pišane bycz: šo bychu škutki Bože šo šjewike.

2. Ale nėtš pšchilož tu wulku wėrnocz na šwoju šamšnu dušchu. Šeno potom, hdyž šublazny wotpošlad Boži we šwojej dušchi t wottkšnenemu kónzej pšchicž dawasch, móžesch s zyla druhim Bože škutki šjewicz. Wny wšchitzy šmy wot natury šleporodženi, duchownje šlepi, hrėšchni a šebicžni, mamy wopaczne myšle wo Bohu. Duž durbja Bože škutki w naš šo štacž, tešamšne škutki, kaž na šleporodženym, šo šo nam woczni woczinitej ša krašnoscz narodženeho Boho Šsna, našchu bješbónu wutrobu jemu t lėkowanju pšchepodamy, šo šo t Ješufej dodawamny žyle a pošnje a wón knješstwo dostanje w na-

šchim žiwjenju. Še t temu hižom pšchicžlo we twojim žiwjenju? Šdyž wón frute šredki trjeba, czini wón uam njeprawdu? Šbo nješšmy narod, kiž durbja šo šrucže, wótrje pšchimacz? Šwjetšče hacž nješbože je šbože, hdyž šrudny dostanje wucho ša Šnjeshomy hłóš, kiž jemu pšchimoła: wobrocž šo te mni a pštaj mje s zylej šwojej wutrobu. Šnejšu w czėmnoščzi wotpošlady lubošče, ale wotšryte w ewangeliju wot Ješufa, teho ša naš šchizowaneho Šbóžnika. W nim kótwizuj šwoju wutrobu twjerdže, šo by Boh šwoju myšl s tobu domješč mohł a škutki Bože šo nad tobu šjewja. Šeho pucže czędža taš wyšoko s tobu wón, šo wón tebe do šwojeho pošneho towarštwu nutščehnje, a to šaruna bohacz, šchtož je hewal człowjekej šapowjedžene. Šotom mašch wotpoczink ša šwoju dušchu w najšorčzej nušy a móžesch druhim to šjewicz. Šchtož s wulkej wėru a wėrnym pšchepodaczom wutrobu t šwojemu Šbóžnikej šo pšchepoda a domėri, tón pšchezo namaka niz jeno móž t šwojemu czerpjenju a wješkelošcz, hacžrunje wón czępi, ale tež telko hnydy, šo móže hišczče kaž šwětko wot džimnyh škutkow šwojeho Boha w czėmnyh šwěcže šwěczicz.

Šbóžni wšchitzy šleporodženi, kiž wufnjeja, teho Šnjesa widžecz a teho Šnjesa pokalacz! Šamjen!

Wotproščenje,

džeržane pšched šarštim domom došholėtneho redaktora
našchego „Womhaj Boh“

Inješa Šana Šermana Šólcz,

šararja w Šatezach.

* 4. meje 1864 1864. † 16. oktobra 1916.

Šdyž šo mój czah pšchibližuje,
Šo czohnu šwoju drohu,
Šha pšchewodž. Šesom Šhryšczče, mje,
Šo bych ja pšchichol t Bohu;
Ša na pošlednim škónczenju
Čži šwoju dušchu porocznu,
Šjimi ju do šwojej' ruki.

(492, 1.)

Wšchitko częlo je jako trawa a wšchitka człowjekžna krašnoscz jako trawna šwětko. Ša trawa šwjadnje a šwětko wotpadnje; ale teho Šnjesa šlowo wostanje do wėcznoščze. 1. Šėtr. 1, 24. 25.

52 lět je tón njebohi s tuteho doma won a nutš šhodžik, najprjedy jako džęcžo, potom jako mlodženz, na to jako lubny hóšč, a pošlednje 14 lět jako knješ a hospodac. Šėtšo pošledni křocz s njeho czehnje. Wny częmny jeho pšchewodžecz na jeho pošlednim puczju do Boho domu a t jeho špatnej komorzy. Šajke myšle a šaczumanja nam tu pšches wutrobu džęja? Škuboke želenje, šhoržny džak, žima nadžija.

Škuboke želenje. Ššches žyku šwórbu džę nėtšo potajne želenje, hdyž w našmje trawa šwjadnje a šwětko wotpadnje; pšches žyky kraj džę škuboke žarowanje, dolež šmjercž na šrawonnyh bitwišczaczach šwoje žakostne žně džerži. Šelko šynow našchego luda njeje w zulej šemi šwój row namakalo! Šnjeje dolež na bohattyh žnjach, šotrež ma šmjercž tam wonfach? Šch, jeje džęto tež tu domach dale džę. Šo tutón dom je wona škapala, najprjedy šahodnje, potom pšchezo móžnišcho, na jene dobo je šastupika a precž štorhnyta muž, šotrož mohł po człowškich myšlach tu hišczče dožho pšchewowacz. Šiž kaž wjerdny dub mješ nami šteješče, bu nahle šlemjenny a poroženny. Šjenapjelni to kóždu šaczuczliwu wutrobu še želenjom? Šle šajke želenje hašle pšches

twoju wutrobu dze, ty žarowaza wudowa, kiž by 26 lět s tym njebohimi w lubosći a śwěrnosći s jednoczena była! Dobre a šte dni staj dotal hromadže nošykoj, nětko dyrblich štwoju czežu kama njescz; stołp, na kotryž by šo dotal sepjerata, j: šlemjeny, kač cžemny leži pschichod psched tobu! A wy džeczi, psched kotrychž wokom postawa šwěrneho nana steji, kač dalolo wašch pomjatk wróćo dze, kiž byšcže fastarazu lubosć a wodžazu ruku nana hišcže dale trjebate: kač wam wutroba boli, šo je ert lubeho nana šo wotmjelny. Žaruj tu stejtaj bratraj, šo je šwjast roštorhnjeny, wo kotrychž štwo psalmisty pčacžesche: kač pčene a lubosne je to, hdyž bratsja w jenej myšli hromadže bydla. Škuboko šrudženi šu wschitny pschuwšni, kiž šu lubeho pschecžela šhubili. A ty, Šafecžanska wošada, kač by ty šatorhnjena psches nahču šmjercž šwojeho dušchepastyrja! Š wutrobnym dželbracžom by jeho duchowne rošmowanje w jeho młodosći pschewodžaka, š radočžu by jeho witała, jačo psched 14 lětami š tebi, do šwojeje domišny, šo wróći; š možu a duchom je tebi Bože štwo pschypowjedak; šwjast lubosće a dowěrjenja je cže š nim s jednocžak, — a nětko je jemu pastyršči š i ruki wupadny, š šwojimi pošlednimi mozami je tebi hišcže šańdženu njeđzelu škužič špotał, nětko je jeho džeko škóncžene. Mam, jeho šastojškim bratram, je wokoło wutrobn, jačo dyrbješi š Davitom rječnyč: Mój bratsje Šonathano, mi je žel tebe! Šaj, wschitko cžeko je jačo trawa a wschitka cžłowjecžua krašnosć jačo trawna kwětka; ta trawa šwjadnje a kwětka wotpadnje, to psched tutym kašchčžom žiwje šacžuwamy, a to naš napjelnja š hšubofim želenjom.

Alle š našchemu želenju pschistupi horžny džak. Šachodna kwětka, šajki šnadny dar, a tola, kač móže wutrobu šwjelbicž, škoreho wosšchemič, hdyž lubosć ju pschinješe. Šajke předomanje njeđžerža wo Božim šmilnym šastaranju šilije na polu, a tola praji našch Šbóžnik: njescže dha wy wjele wjazny dnyli wone? Ščłowjek, runjež šachodny a šmjertny, je š wšichšchei škužbje poštajeny, najrječšcha kwětka. A hdyž je š njeho žohnowanje wuškadžako, njebudžemy š džakom na njeho špominacž, runjež jeho wotšahlicža dla žarujemy? Ty, hšuboko šrudžena wudowa, tola nihdy te lėta njechaka parowacž, šotrež by je šwojim mandželškim s jednocžena była; wy, žarowaze džeczi, džakowne wopomnjecže šwěrneho nana ženje š wutroby njepušcžicže. Ty, luba wošada, šalle nětko prawje šacžuwach, šchto by na šwojim dušchepastyrju mēka; njech to šymjo, šotrež je wón do twojeje wutroby wušywał, nětko ššhadža, rošcže a pčód pschinješe, to budž twój džak ša špróžne džeko teho njeboheho. Mam porucžnosć, tu š kawrjenzowe wēnzny pschepodacž jačo šnamjo džaka tyč, šotšiz je temu njebohemu pošwjecža, jedny wot šobustawow šužičkeho předašškeho towaššstwa w Šipštu, šotrehož štaršchi je tón njebohi jačo študenta był, drugi wot s jednocžestwa duchownych w Šudnyščinje a wokolinje, šotrehož šobustaw wón běšche, šeczi wot šerbšteje předašškeje šonferenzy, šotrež je wón š šwojim wuštojnym šjerom jačo pišmawjedžer škužič. Šschitka pycha, š šotrež je tón kašchčž debjeny, wschitke wēnzny, kiž budža šo na jeho row pošožičž, šu tola wušnacže: mēj džak, horžny džak ša wschitko, šchtož by nam był! Šajki džak šlinczi tež we wjele wutrobach pošwēch Ššerbach, kiž teho njeboheho š pošlednjemu wotpočžintej pschewodžecž njemóža. Do wjele štow domow je šoždu njeđzelu jačo lubny hšicž šopjeno „Šomhaj Bóh“ šastupiko: tón njebohi je jo wudał; wjele žohnowanja je psches šnihowne towaššstwo šo rošpschecžerako: tón njebohi bě jeho wodžer, jena jeho pošlednich štarosčžow džesche na wudacže šibliškeho pučžnika. Žohnowane džeko je tu še škóncžej dšchčžko, š horžny džakom na teho njeboheho špominamy. A hdyž psches našche šrudžene wutroby to šyššniwe praščenje dže: cžeho dha nětk, Šnježe, šo mam troičtowacž? tón šwjatny šapšchtoł nam pschiwoka: teho Šnješa štwo woštanje do wēcznosče. Šo nam dawa

žiwu nadžiju. Šeho Šnješa štwo woštanje do wēcznosče, wono š šož twjerda škala wošjedž pschewenliwych šožmom žiwjenju, šajki nim namalamy wucžer we wschitlich bēdach a horiach šwojeho pošožnišstwa. Šnječak, tač je něhdy tón Šnješ jenej wudowie pschiwokał. tež tuto štwo woštanje do wēcznosče a tež tebi pčoczi, ty žarowaza wudowa! Duž cžišni wschitke twoje štarosče na teho Šnješa, wón budže šo tež ša tebe štaracž. Šo je prawa wudowa, šetraž šwoju nadžiju na Šoha štaji, wón poššehuje poraženych a wudowam wón pomha. A hdyž ny džeczi škoržicže: Šnježe, wopomni, kač šo nam dže, my šmy šyroty bjes nana, našcheje wutroby wješkosčž ma škóncž, škóna našchere škóny je špadnyka: tón Šnješ pomha šyrotam a je šich nan; džeržecže šo jeno š temu, kiž je tón prawy Šbóžek nade wšch škimi, kotrychž džeczi rēšaju w njebiešach a na šemi, a wy budžecže tež šboničž: mój nan a moja macž mje wopušcžitoj, ale tón Šnješ šo pošmni horje šjerje. Šebi, luba wošada, je žel, šo tón njebohi wjazny š tebi rēčecž a do twojich domow šastupicž njebudže, wopomni, my šmy jeno škužobnyž, kiž pschitny a šako džerja, Šože štwo pschewowjedaja, kač dšcho šo temu Šnješej špčdwo, a šo šako wotšala: ale teho Šnješa štwo woštanje do wēcznosče; š njemu šo džerž, twój Šbóžnik rječnje: Šchtož moje štwo šyšchi a wēri temu, kiž je mje poščak, tón ma wēczne žiwjenje a njepšchitnyž na šudženje, ale wón je wot šmjercže š žiwjenju šo pschecžiččak. Šolostne šu te rann, šotrež šmjercž poššam wutrobam šije, ale tež to štwo našchego Šbóžnika woštanje do wēcznosče: Ša šum to horještanje a to žiwjenje; šchtož do mje nēri, budže žiwny, šacž wón runje wumrije; a šchtož je žiwny a wēri do mje, tón nihdy njebudže wumriječž.

Tón njebohi je ša našche šnihowne towaššstwo rjanu šnihu „Ššlubjeny kraj“ pišak. Šedženje, tam wuprajene, šo čžny rad šam do šwjateho kraja cžahnyčž a š šwojimoj wēczšomai widžecž mēšto Šerušalem a mēštna, hdyž je něhdy našch Šbóžnik šhodžič, šo jemu njese dopielniko. Alle to dšuhe žadanje, tam tež naš špomnjene, je nětko špčojene:

Šerušalem, ty mēšto wuššofe,
 Ach był ja we tebi!
 Tam horje šo tač š wutrobu mi čže,
 Šo mješym pschi šebi.
 Mój duch čže wuššche horow
 A wuššche runinow
 Do tamnych škótych šworow
 A wotšal šhwata jow.

A tač tebi, lubny njebohi, š hšubofim želenjom, š horžny džakom w žiwni nadžiji pošlednje božemje, pošledny dobru nšž pschiwokomy Škón Šnješ šwamny twój wotšhod š twjeho šemškeho wobnydlenja, twój nutššhod do twojeje špatneje šomorški, šo by junu š njese wotšhod džeržak, kiž je nutššhod do njeješšteje domišny! Šamječ.

Lic. theol. Mróžak w Hrodžišču.

200-lětne žyrkwinske dopomnjecže.

Š 11. novemberej, hdyž by wo lēcže 1716 wēžowa šula noweho Šalešchžanskeho Božeho doma štajena.

Šako šajna pruha padnje do wošady šožde lēto dopomnjecže na pošwjecženje jejneho Božeho doma. Šrašna tale pruha, hdyž wošada na štolētno wobštacže žyrkwije dopomina, kač lēšja Šorsšička a Šuczšjnanska. Ššwjatocžny je šajki šermuššny šwjedžer „Š Božeje hnadny šako šwjatniža šteji“, tač wuššamy w duchu š wóžami, kiž šu widželi ju we wóžyškim cžaju do pošjeka šo šypnyčž! A Šalešchžanska wošada šako šmē dšwóžny šwjatocžny šermušču džeržecž, hdyž šo jej pschypowjeda, kač je jejny šempl šako naštal š rošpadantow, do kotrychž bēšche psched 200 lětami špadnył psches Šoži woheč. Šjech tež na našchich jubilejach šarba želenja w tutnych cžakach wóžny leži, dha wšchak šo šórtoščžam a nušam wotšach na šitwišchčžach a domach pošla naš tač pošdacž njepšmēny, šo jenož žarujemy. Šrunje Šoža, šwjata wješkosčž je šbožowna, šaj šbožna móž, kiž naš poššlyni tač na cžele tač na duchu.

1. Šatwarjenje žyrkwije.

„Šjeczor šjattka do šokšmonečki 1715 bēšche pschiščof a džewjata hodžina nimo“, tač štara pošwjecž wo wēžowej šuli

powjeda, „duž w taf mjenowanej starej forcznje njejadzy woheń wudyri. Nichtó njewě, kak je nastal. Tutón woheń taf móznje wokolo hebjje žerjesche, so w malo hodžinach wulki džěl wšy w popjele ležesche. Taf tež so zyrkej saniczi, a njeje so nicžo wufhowalo hacž znowaj wołtarnej šwěcznikaj, postloczeny khelich a schliczka (sa woblatki). Slony so rojeschtrěchu. Hacž běsche to njesbože runje tajke wulke, dha wšchaf je hnadybohathy Bóh do broczelow sbudził, a je taf twar, w Božim mjenje sapoczany a tež kula 11. nov. horje postajena.“ A temu so dale powjeda: Richefejjanika wožadna je bohacze jatmožinu k tutemu twarej dawala a tež wjele stow, haj tyžaz wjesbow a rucznych službow k temu czinita. Komornik a knjes s Gersdorf nad Płušnikozami zyrkwinsku kolektu w kraju ja twar dozpi. Tola 1716 nashmu hiščeze niz hotowa bu zyrkej dale hiščeze lěta dolho dotwarjena a wudošpohnjena. Fararjo Marczin Czěpla (hacž do 1721), Jan Pawol Glin (hacž 1729), tež Hadam Zacharias Scherach su s naloženjom wulkeje prózy twar dale wjedli. Džen Bartromija (24. aug.) 1717 bušchtaj wulki a maty swón na wěžu sežehnjenaj, 1730 hrěni. 1730 so tež hornjej hlubje natwarischtej a molo-waschtej. Jednora drjewjana wěža bu stajena. Do tutech starosežimych cžafow hiščeze njeradzenje žita a drohota nuts pschindže, so běsche sa wótzow wopor twara jara wulki. 1719, taf najstarsche zyrkwine knihi najpomnija, „njebě nicžo dostacž. Sa wjele mēžazow Bóh žaneho descheža njeda, so nalětny byw jara malo dawasche. Wulki njedostatk wody nastal, so mlónzy mlěcz njemōžachu. 1720 drohota dale džěsche, so běsche kórz rožki 5 toleč 20 kroschow. Tajka běsche nusa mjes khudymi, so sčlanje, nōjniščezo a druhe mlěcz dacž dyrbjachu a khlěb wot teho jěcž. Profcherjow běsche wšchudže. Wob džen mohł jich 100 widžecž psched durjemi, kiž na kolenomaj klecžo Bože dla wo dōrtk khlěba profschachu.“

Hiščeze na natwarjenje dopomina znowa kšecheniška schlla s lěta 1717, tež woblatkowna schliczka s teho žameho lěta (1. sept.). Jako staru žadnosč tež mamy kumšchtnje wurěšany, s rōžowymi ornamentami wobdaty wołtar s klětku. Na klětkowymi durjemi wofnamjenjony Bóh wótz s kulu jako knježerškim šnamjenjom w ruzy. Wšyche klětki Bóh Ssyn s khorojczku jako stanjeny a powyšcheny dobyčer a pod wjerchom hōšb jako šnamjo šwjateho Duchu. Wot starých swonow su so w lěcže 1913 žobu nowe flate, jenož najmjenschi wot Budyšeho lijerja 1715 lath so w mēšchczanski muzej w Budyšinje khowa. Tōnžamy ma kaczanski napismo: „Sšlowo teho knjeja traje do wěcznosce.“

Boži dom bu něhdy ja něhdy dwaj tyžazaj dušchow natwarjony, tehodla rumy delkach s 450 mēštnami, wšcho do hromady něhdy s 700, wot kotrychž je so po cžaku psches byrgle, a tepjenje nimale 50 wotstronilo.

Spody klětki pak dopomina fatliczka s khetro stareho cžafa, šcho su wótzajo w šaidzenosčzi jako šwjate sacžucze s pohladanjom na šwoju šwjatnizu w dušchi nožyli. Tam steji: „Eben-ezer. Hacž dotal je našch Bóh šwoju pomoz nam wopokasał, duž budž w Jesu šowym mjenje kōždy cžaf wot našch khowaleny.“

A temu: 1. Sam. 7, 12. Reno. (=ponowjony) 1787. 1868. 1905. (Pošlejšcha licžba je psched 11 lětami pschistajena.) Jako so šnutsčowna zyrkej pošledni krocž wobschěrnje ponowi.

2. Ponowjenje zyrkwje.

Rad wołtarjom stejaze licžbniki chzedža wažnišche lěta ponowjenjom jako dopomnjecze na Božu pomoz a wožadnu woporniwosč sa wšch cžafy wožadnym w pomjatkú šdžeržecž.

1787, psched 130 lětami buchom nowe žonjaze kawki stajane, dokelž, kaž so ida, mēšta pschi bohathym wopncze njedofahachu. Zyrkej bu bělena, wołtar a byrgle wucžisczene a postloczene, kawki barbjene a s deschcziczkami ja špěwarške a kleczenje psches žylo wuhotowane. Mēsto jandžela, kiž běsche kšechenišku schllu džeržal, so „blidko“ staji.

We wopomnjecžu so tyšchne cžafy džerža, hdžez kolo wokolo šwjatnizy njepšchczelste wóšta žotnjachu. Taf w schlesyškich wójnach, wošebje 1758, jako Bjedrich Wulki, pruski kral pola Bulez nadpadnjony a nasad sežisčezany so do nascheje wokolnosce sežeze. „11 dnjom“, taf czitam, „tu prusz wojazy w kwartěrach ležachu, hebi k jědži bjerichu, šfót a wšcho rubjachu a wulku šchodu a nusu nacžinichu. Šlowny kralowy kwartěr běsche w Dobroschczach.“ W zyrkwinych knihach s lěta 1758 czitajch: „Wjele wojakow na našchich polach šahrjebanych leži.

Bóh czin šapuczenju šforo kōnz.“ Tež Boža služba so wospjet dla pscheczahowanja wóškow džeržala njeje.

Na štyšnym dnju 21. meje 1813 bu tež wješ kaž zyrkej w Malešchczach šwědk wójny a bitwy, kiž wot Budyšchina nad Sprewju psched Krafeczanski hory so k ranju hibasche. Kanonske kule do zyrkwinskeje murje šarashchu a do murje wokolo zyrkwje. Franzowšy wojazy pak so nuts kamawšchi šlēborny khelich, 4 wołtarne šwězy, 18 kanow zyrkwinskeho wina a pjenješ s zyrkwineho kaschczika rubichu, kaž samki pschi drastkomorje, tež na šarje, škōnzowachu. Tola zyrkej žama, kaž jejna drjewjana wěža so škazenu wufhowachu. Šaf k džatej, hdžez hebi psched woczi štajiny, so bu kaž tehdy taf nētkle taf bōrny někotra šwjatniza wopor wójnskeho wohnja!

1868 pod njeboh šararjom Trautmanom so šako ponowjenje šta, kiž běsche wulzy nusne. Mokrōta je našch krajiny pschczo žobu na škōnzowanju twarjenja džělata. Tehdy so zyrkej mēsto šchindželow s žyhelemi pschitry, zyrkwina hlubja wufschpundowa, wjerch s katami pschibi, šemja s žyhelom a kamjenjowymi blotami pokladže, kawki so s wuporjedžachu, ja drjewjany so mašivny pschitwar k wječzoru natwari, khapalnja ja duchowneho so k polonju pschepoloži, zyrkej a wěža so woběli a wobarbi, tež polnoznej knjezej lvi so trochu pschetwarischtej. Wudawki psches 4200 toleč wucžinjachu.

1905 škōncznje so šnutsčowna murja s asfaltom pocžahny k nasad džerženju murju wobidžazeje šemškeje mokroty. Dale so wospjet šnutsčowne wobarbi, postoczi a wumolowa;tež wjerch.

W pomjatkú cžafarunikow hiščeze bóle lěto 1913 steji, jako so pošlednja krocžel k pscheměnjenu šastarjeneho a škazeneho šczini. Wěža so mašivna natwari, hubjenje klinečaze šwony (2) so pschelachu a s molom wjetšche wobstarachu. Tež so ščecha pschekry a zyrkej woběli.

Dwě šezi lět! Šaž so na to dopominamy, šchož so něhdy pschi twarjenju pschi špoczatku šta a rēfashche, so buchom wjele darno czinjene — taf tež pschi kōnz s nowa, kak so dobrowólne wjele woprowasche ja našch Boži dom. Pošlednje džekacz lět šforo psches žyly cžaf! 450 hrivnow sa šelene šwjate pschitrycže a wołtarny tepich, dale ja zyrkwine tepjenje 1908, ja powjetšchjenje šwonow 1400 hrivnow. Dupa s pšškowza s mošafnym wēkom so s wjetšcheho džěla s darow mlōdžiny sa 240 hrivnow wobstara. Škōškowny wodžew sa delne khody a wołtarnišchczo so dari, pošlēbornjenaj šwěcznikaj dwōjzy. Pacžerške džēczi jene lěto pult k czitanju psched wołatarjom, nēmšku bibliju sa zyrkej, drubi wołtarny khelich w hromadže šdawachu. Na kōnz so nowa czělna pšachta tehōrunja s dobrowólnych darow kupi.

Wěšče, niz wožadna khwalba dyrbi tu klinečecž, kiž dawno hiščeze dokonjana njeje! Šchož wostanje, to nowe šwony se šwojim napismom wupraja. Najwjetšchi nješe tole pišmo (nēmške):

Cžecž budž Bohu we wyškosčzi!
Dale šerbške: Na šwěcže wšcho šahinje,
Boža lubošcz wostanje.

Šrěni tole:
Šyšchijšchi swón pschebiwacz,
Wutrobu chžyl pošbēhacz!

Dalé: Š lubošče wožadny pošwjecženy. Maty tole:

Bože šlowo wostanje do wěcznosce.

Tež s byrgloweho khora, kiž bu 1895 pschi štajenu notnych byrglow pscheměnjony, ta žama myšl klinečzi, hdžez je tam napisane:

Jedyn twjerdy hrōd je našch Bóh šam! (nēmšy)

a: Ja chzu špěwacz wot Knjesoweje hnady wěcznje (šerbški).

Šaž pschi mišch wječzornych šerach cziche wutrobne džakowne sacžucze psches dušchu cžehnje, taf tež po 200 lětach džakowna dušcha kšechfejjanškeje wožadny sacžuje. Wone rēcz wot dokonjaneho džěla a hiščeze bóle wot Božeje hnady, kiž wšcho czinicz dyrbi. Ša žama nam tež nowu wješkoscz a nadžiju do pschichoda podawa.

(Š knižki wožadneho duchowneho: Šopjena k dopomnjecžu na 200 lětne wobštacze Malešchczanski zyrkwje w lěcže 1916).

Nakhwilny zamolwity redaktor: K. A. Fiedler.

Čiščef a nakladnik: M. Smolef.